

DÖNEM: 23

YASAMA YILI: 5

TBMM
DİLEKÇE KOMİSYONU
GENEL KURUL
KARAR CETVELİ

Sayı: 16

YAYIM TARİHİ
01/04/2011

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu Kararı

Karar No: 47

Tarih: 25/ 3 /2011

Dilekçe No	Dilekçe Sahibinin Adı, Soyadı, Adresi	Dilekçe Konusu
6460	Şinasi AKAY Yeni Ziraat Mah. 660. Sok. 12/13 Altındağ/ANKARAA	Gıda maddelerinin etiketlerine üretim tarihinin de yazılmasına ilişkin düzenleme yapılmasını talep ediyor.

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu (DKGK), İctüzüğün 115 ila 120 nci maddeleri çerçevesinde, konusu yukarıda belirtilen dilekçeyi 25/3/2011 tarihli toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

Komisyonumuz dilekçenin genel olarak tüketici mağduriyetine sebep olunduğu iddiasını içermesinden dolayı konuyu gündemine almayı uygun görmüştür.

1. İddia ve Talep

Kısaca belirtmek gerekirse dilekçede;

Marketlerde satılmakta olan bazı gıda maddelerinin (ambalajlı süt ve süt ürünleri, ambalajlı meyve suları vb.) üzerlerinde üretim tarihlerinin yer almayıp, sadece son kullanma tarihleri yer almadığı,

Tarım ve Köyişleri Bakanlığının yetkili birimine konuyu ilettiğimde çıkarılan tebliği gerekçe göstererek böyle bir "zorunluluk" olmadığını söylediklerini,

Anayasamızda devlet kurumlarının, "vatandaşının sağlıklı yaşam hakkını korumak için gereken tedbirleri alması" hususunu içeren hükümlerinin bulunduğunu,

Vergi veren, askerlik yapmış bir vatandaş olarak satın aldığım gıda maddelerinin ne zaman üretilip üzerinden kaç gün geçmiş olduğunu bilme hakkının olması gerektiğini,

Son kullanma tarihine bakılarak üretiminin üzerinden kaç gün geçtiğini vatandaş olarak hesaplamasının mümkün olmadığı,

AB kriterleri gerekçe gösterilerek tüketicinin bilgi edinme hakkından alıkonulamayacağı,

Belirterek, Gıda Maddeleri Tebliği'nin ilgili maddesinin üretilen ürünün üretim tarihlerinin ambalajlara yeniden vurulması yönünde düzeltilmesini talep etmiştir.

2. Mevzuat

2.1. Anayasa

Tüketicilerin korunması

Madde 172- Devlet, tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirler alır, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik eder.

2.2. 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi Ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun

Tüketici haklarının korunması

Madde 22 - Tüketici haklarının korunması amacıyla, tüketiciler; her türlü gıda maddesi ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemeleri üreten, ithal eden ve satan gerçek veya tüzel kişiler tarafından bilgilendirilir. Lüzumu halinde gıdaların içeriği ve özelliği hakkında tüketicilerin bilgi sahibi olmaları sağlanır. Gıda maddeleri ile ilgili olarak tüketiciler yanıltılamaz ve yanlış yönlendirilemez.

Gıda konusunda, tüketici haklarının korunması ve toplumun bütün kesimlerinin gıda kontrol safhalarına katılmasını sağlayacak tedbirler ve buna ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

2.3. 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun

Madde 16- (Değişik: 6/3/2003-4822/23 md.)

Ticari reklam ve ilânların kanunlara, Reklam Kurulunca belirlenen ilkelere, genel ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına uygun, dürüst ve doğru olmaları esastır.

Tüketiciyi aldatıcı, yanıltıcı veya onun tecrübe ve bilgi noksanlıklarını istismar edici, tüketicinin can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürücü, şiddet hareketlerini ve suç işlemeyi özendirici, kamu sağlığını bozucu, hastaları, yaşlıları, çocukları ve özürlüleri istismar edici reklam ve ilânlar ve örtülü reklam yapılamaz.

...

2.4. Birleşmiş Milletler Tüketici Hakları Evrensel Beyannamesi

Madde 3 - Tüketicilerin karşılanması istenilen yasal ihtiyaçları şunlardır:

- a) Tüketicilerin kendi sağlık ve güvenliklerine karşı tehlikelerden korunması,
- b) Tüketicilerin ekonomik menfaatlerinin geliştirilmesi ve korunması,
- c) Tüketicilere, kendi ferdi istek ve ihtiyaçlarına göre bilinçli seçim imkanı sağlamak için yeterli bilgilere erişim sağlanması,
- d) Tüketici eğitimi,
- e) Etkili bir hata telafi merciinin tüketicilere temini,
- f) Tüketici ve diğer ilgili grup ve kuruluşların oluşturulması özgürlüğü ve bu gibi kuruluşların kendilerini etkileyen karar verme işlemlerinde kendi görüşlerini ortaya koyma fırsatı,

Madde 4- Hükümetler, tüketiciyi koruma politikalarını geliştirmek, uygulamak, kontrol etmek için yeterli bir altyapı temin etmeli ve idame ettirmelidir. Tüketiciyi koruma tedbirlerinin, nüfusun tüm bölümlerinin, bilhassa kırsal nüfusun menfaatleri için uygulanmasını sağlamak amacıyla özel çaba harcanmalıdır.

3. İdarenin Açıklaması

3.1. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının 14/12/2010 tarihli cevabi yazısında;

Gıda maddelerinin etiketlenmesi ile ilgili hususlar 25/8/2002 tarihli ve 24857 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 'Türk Gıda Kodeksi - Gıda Maddelerinin Genel Etiketleme ve Beslenme Yönünden Etiketleme Kuralları Tebliği' ile düzenlendiği,

Bu Tebliğin 5179 sayılı Kanun gereğince Ulusal Gıda Kodeksi Komisyonu marifetince hazırlandığı, Tebliğin 6 ncı maddesinde gıda maddelerinin etiketinde bulunması zorunlu bilgiler yer aldığı, bu maddede, “....gıdaların etiketinde son tüketim tarihinin bulunması zorunlu olup, üretim tarihinin bulunması zorunlu değildir.” hükmüne amir olduğu,

Ülkemizin Avrupa Birliğine aday ülke olması nedeniyle, tam üyelik sürecinde yürütülen çalışmalar kapsamında bazı alanlarda mevzuatımızın AB mevzuatı ile uyumlaştırılması gerektiği, yukarıda bahsi geçen Tebliğin bu kapsamda "Gıda Maddelerinin Etiketlenmesi, Tanıtımı ve Reklamı ile ilgili Üye Ülkelerin Kanunlarının Yaklaştırılması Hakkında 2000/I3/EEC sayılı Konsey Direktifi" ile büyük oranda uyumlu olarak hazırlandığı ve tam uyumun sağlanması hususunda taahhütte bulunulduğu,

Söz konusu AB mevzuatı kapsamında da, üretim tarihinin yazılma zorunluluğuna ilişkin herhangi bir hüküm bulunmadığı,

Belirtilmiştir.

3.2. Sanayi ve Ticaret Bakanlığının 04.02.2011 tarihli yazısında;

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 17 nci maddesine istinaden kurulan Reklam Kurulu, tüketicilerin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarının ticari reklam ve ilanlar vasıtasıyla zedelenmesini engellemek için gerekli tedbirleri almakla sorumlu olduğu, bu bağlamda, bir ürün ambalajı veya etiketi üzerinde yer alan bilgiler, ürünün özelliklerine ve bunların tüketiciye bildirimine ilişkin olması ve tüketicinin satın alma davranışını doğrudan etkilemesi nedeniyle, bir ticari reklam ve ilan olarak değerlendirildiği,

Söz konusu Kanunun "Ticari Reklam ve İlanlar” başlıklı 16 ncı maddesinde yer alan “Ticari reklam ve ilanların kanunlara, Reklam Kurulunca belirlenen ilkelere, genel ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına uygun, dürüst ve doğru olmaları esastır. Tüketiciyi aldatıcı, yanıltıcı veya onun tecrübe ve bilgi noksanlıklarını istismar edici, tüketicinin can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürücü, şiddet hareketlerini ve suç işlemeyi özendirici, kamu sağlığını bozucu, hastaları, yaşlıları, çocukları ve özürlüleri istismar edici reklam ve ilanlar ve örtülü reklam yapılamaz” hükmü uyarınca, ürün ambalajı veya etiketi üzerinde tüketiciyi yanıltıcı nitelikte olan ifade, sembol ve diğer unsurların kullanılmasının yasaklandığı,

Şinasi AKAY'a ait dilekçede, bazı gıda maddelerinin üzerinde üretim tarihinin yer almadığı belirtilerek, ilgili Tebliğ'de düzenleme yapılması talep edildiği, tüketiciye sunulan gıda maddelerinin genel etiketleme ve beslenme yönünden etiketleme kuralları ile gıda maddelerinin tanıtımı ve reklamı ile ilgili kurallar, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından uygulanan Türk Gıda Kodeksi Gıda Maddelerinin Genel Etiketleme ve Beslenme Yönünden

Etiketleme Kuralları Tebliğinde düzenlendiği, söz konusu Tebliğ uyarınca, gıda maddelerinin etiketinde üretim tarihinin yazılmasının zorunlu olmadığı,

Bu itibarla, Reklam Kurulu, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 16 ncı maddesi hükmü dahilinde aynı Kanunun 17 nci maddesi uyarınca sürdürdüğü incelemeler kapsamında, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının konuya ilişkin görüşlerini de dikkate alarak, gıda ürünlerinin etiket veya ambalajlarında yer alan bilgilerin tüketicileri yanıltıcı nitelikte olup olmadığına karar verdiği ve ilgili mevzuata aykırı nitelikte olan tanıtımlar nedeniyle idari müeyyideler uyguladığı,

Belirtilmiştir.

4. Sivil Toplum Örgütü Açıklaması

4.1. Tüketiciler Birliği tarafından gönderilen 22/3/2011 tarihli yazılı açıklamada;

Gıda ürünlerinin ambalajı üzerinde “satışa sunulan ürünün içeriği, üretim tarihi ve son kullanım tarihinin” bulunması zorunluluğu bulunmasına karşın, yeni yapılan bir düzenlemeyle gıda ambalajı üzerinde yalnızca “son kullanım tarihi”nin bulunma zorunluluğu getirildiği, üretim tarihi bulundurulması zorunluluğunun kaldırıldığı,

Gıda ürünü ambalajı üzerinde satışa ve tüketime yönelik doğru ve gerçekçi bilgilendirme yapılmasının tüketicinin ekonomik, sağlık ve hukuki anlamda yaşayabileceği mağduriyetlerin önlenmesi, tüketicinin korunması ve aydınlatılması anlamında büyük önem arz ettiği,

Aslında tüketicinin satın aldığı gıdaya ilişkin olarak içeriğinde koruyucu maddelerin bulunup bulunmadığı ve gıda kodeksinde belirtilen oranlarda olup olmadığı, satışa sunulmuş gıdanın üretim ve son kullanım tarihlerinin bulunması, tüketime ve satışa sunulan gıda maddesinin raf ömrünün tüketici tarafından bilinmesi en doğal bir evrensel hak olduğu,

Kaldı ki satıcının veya üreticinin inisiyatifiyle bu sorunun hallolması tüketicinin sağlık ekonomik ve hukuki evrensel hakları bakımından kabul edilebilir olmadığı,

Zaten gıda üretiminde çeşitli görsel ve yazılı medya aracılığıyla kamuoyunun bildiği birçok olumsuz üretim koşullarının varlığı, gerek denetim eksikliği, gerek yasal mevzuat boşluklarında doğan olumsuz nedenlerin sonuçlarının kamuoyuna mal olduğu,

Üretim aşamasından, tüketim aşamasına kadar satışa arz edilen gıda maddelerinin ambalajları üzerinde mutlak surette;

Üretim tarihinin bulunması,

Son kullanım tarihinin bulunması,

Raf ömrünün uzunluğu bakımında gıda içeriğinde bulunan koruyucu maddelerinin gıda kodeksi normları ölçüsünde olduğunu gösteren açıklayıcı bilgilerin bulunması,

Gıda ambalajı üzerinde “Seri No” veya “Parti No” yerine bakliyat, konserve ve hazır yemek (donuk gıda) vb. gıda ürünü ambalajlarında malzemelerin hasat yılının dahi bulundurulması,

Tüketicinin bilgi edinme hakkı gereği olduğu,

Tüketici, Anayasa’da teminat altına alınan 172. Madde’de ki hüküm, uluslar arası evrensel hukukun ve sağlıklı gıda kanunda belirlenen açık ve sarıh hükümler gereği gıda ambalajı üzerinde tüketiciyi bilgilendirmeye yönelik her türlü bilginin verilmesinde imtina edilmemesi gerektiği,

Belirtilmiştir.

5. Usul ve Esasa İlişkin Değerlendirme

Dilekçe ve ilgili kurumların yazılı açıklamaları incelenmiş, meri düzenleyici idari işlemlerle gıdaların üzerinde üretim tarihinin bulunmasının zorunlu tutulmadığı anlaşılmıştır.

Birleşmiş Milletler Tüketici Hakları Evrensel Beyannamesinin 3 üncü maddesinde, tüketicilerin ferdi istek ve ihtiyaçlarına göre bilinçli seçim yapabilmesini sağlamak amacıyla yeterli bilgilere erişebilmelerinin sağlanması, tüketicilerin karşılanması gereken ihtiyaçları arasında yer almış, diğer bir ifade ile "bilgi edinme hakkı" tüketicilere Birleşmiş Milletler Tüketici Hakları Evrensel Beyannamesi ile tanınmış en temel haklarda sayılmıştır.

Gıda maddelerinin insan sağlığı üzerinde doğrudan sonuçlar doğurduğu düşünüldüğünde, tüketicilerin yeterince ve doğru bilgilendirilmesi son derece önem arz etmektedir. Bu gerçeklikten dolayı Anayasa ve yasal mevzuatın amir hükümleriyle İdareye, tüketicinin aydınlatılması, gıdaların özelliği ve içeriği hakkında bilgi edinmesine ilişkin koruyucu tedbirler alma görev ve sorumluluğunu vermiştir.

Yukarıda belirtilen 5179 sayılı Kanununa göre gıda güvenliğinin teminine, gıdaların içeriği ve özelliği hakkında tüketicilerin bilgi sahibi olmalarına, gıdaların etiketlenmesine ve gıda ile tüketici haklarının korunmasına ilişkin idari düzenleme ve denetimleri yapma görevi ve sorumluluğu Tarım ve Köyişleri Bakanlığına verilmiştir.

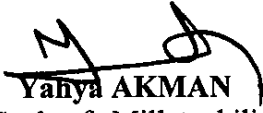
Komisyonumuz, dosya münderecatına ilişkin bilgileri, yukarıdaki yasal düzenlemeleri ve en temel tüketici hakları arasında bulunan tüketicinin bilgi edinme hakkını dikkate alarak, gıda maddelerinin üzerinde üretim tarihinin bildirilmesinde tüketicilerin gıdaların tazeliği hakkında bilgi edinmeleri bakımından meşru menfaatleri bulunduğunu ve bu durumun tüketicinin satın alma davranışını doğrudan etkileyebilecek nitelikte olduğunu değerlendirmiş; İdarece, gıda maddelerinin üzerlerinde üretim tarihinin bulundurulmasının zorunlu hale getirilmesine ilişkin düzenleme yapılmasının tüketici haklarının korunması bakımından gerekli olduğu sonuç ve kanaatine varmıştır.

Gereği Düşünüldü:

Gıda maddelerinin etiketlerine üretim tarihinin de yazılmasına ilişkin düzenleme yapılması talebini içeren dilekçeye ilişkin yukarıda yapılan tespit ve değerlendirmeler çerçevesinde; Tarım ve Köyişleri Bakanlığında gıdaların etiketinde/ambalajında üretim tarihinin de bulundurulmasının zorunlu tutulmasına ilişkin idari düzenleme yapılmasının değerlendirilmesinin istenilmesine, 3071 sayılı Kanun ve TBMM İçtüzüğü’nün ilgili hükümleri gereğince itiraz yolu açık olmak üzere karar verildi.

Karar No: 47

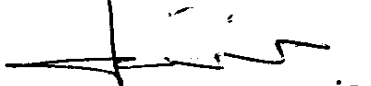
Konu : Gıda maddelerinin üzerlerine üretim tarihi yazılmasına ilişkin idari düzenleme yapılması talebini içeren 6256 nolu dilekçe.

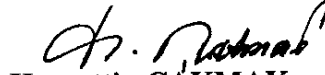

Yahya AKMAN
Şanlıurfa Milletvekili
Başkan

Toplantıda Bulunmadı.

Ali KUL
Bursa Milletvekili
Başkanvekili

Faruk KOCA
Ankara Milletvekili
Sözcü

Mehmet Halit DEMİR
Mardin Milletvekili
Katip Üye

Hayrettin ÇAKMAK
Bursa Milletvekili
Üye

Toplantıda Bulunmadı.
Hüseyin BESLİ
İstanbul Milletvekili
Üye

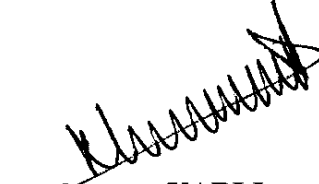

Ahmet ÖKSÜZKAYA
Kayseri Milletvekili
Üye

Toplantıda Bulunmadı.
Fuat ÖLMEZTOPRAK
Malatya Milletvekili
Üye

Seracettin KARAYAĞIZ
Muş Milletvekili
Üye

Recep TANER
Aydın Milletvekili
Üye

Toplantıda Bulunmadı.
Rasim ÇAKIR
Edirne Milletvekili
Üye

Muharrem VARLI
Adana Milletvekili
Üye

Toplantıda Bulunmadı.
Fatma KURTULAN
Van Milletvekili
Üye